

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁR

A Híradóhivatalban érvényes.
Egy évre ..... 16 h.
Negyedévre ..... 4 -
Helyben hához hordva:
Egy évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 -
Védők postán küldve:
Egy évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 -
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét napjának kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatalja
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 8.

A szerkesztőség közértesítési díjainak visszatérítésére vagy megfizetésére nem vállalunk felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 276. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1915 december 3.

Győzelmeink a szerbek és montenegróiakon

Budapest, december 2. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Ma reggel bevonultunk Plevjébe. A várost szívós harcok eredményeként foglaltuk el. A Metalka-nyergen előnyomuló hadoszlop tegnap az ellenséget Boljanienál visszavertük. A Prikojnál előnyomuló csoport rohammal vette be a Plevjétől északra fekvő magaslatokat.

Egy hadsereget Jabukánál elűzte a montenegróiakat. A csapatokat a mohamedán lakosság örömrivalgásokkal fogadta. A montenegróiak visszavonulása részben menekülésszerűleg ment végbe. Egy osztrák magyar fél zászlóalj Mitroviától délnyugatra 4000 szerbet elfogott, 2 löveget és 100 lovat zsákmányolt. A bolgárok Jakova felé folytatják az üldözést.

Az orosz harctéren nincs esemény.

Budapest, december 2. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Nincs ujság.

Az olaszok dühe.

Budapest, dec. 2. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Az olaszok megújították a tolméini hídfő és az attól északra a hegyen lévő hadállásaink ellen irányított támadásaikat. A Nm. előtt az ellenségnek 3, a Doljetől északra fekvő hegygerinc előtt két előretörése omlott össze.

Az olasz tüzérség a tolméini völgykatlanban romba lövi a harcfrontunk mögött fekvő községeket. A hídfő helyenkint újra pergő tűz alatt állt és igen nagy haderő ismételt hasztalul támadta. Az ellenség gyalogsága Oszlaviánál megkísérelte, hogy köd védelme alatt áttörjön. Az 57-ik gyalogezredünk osztagai itt 3 rohamot vertek vissza. Egyébként nem voltak nagyobb gyalogsági harcok. Höfer. (A miszterelnökség sajtóosztálya.)

Monasztir elesett.

Lugano, december 2. A Corriere della Serának jelentik Monasztirból:

A bolgárok kiverték a szerbeket topoloianii állásukból. Monasztir sorsa már eldőlt, bár a szerbek, a kik hat kilométerre vannak félkörben a város előtt, még védekeznek. Elhatározták, hogy a végsőkig védik a várost.

A Corriere d'Italia egy athéni távirat alapján azt jelenti, hogy Monasztir már elesett.

A Giornale d'Italiának azt jelenti Athénből, hogy Vasics ezredes még védi a várost, de a bolgárok már átkeltek a Karasu (vagy másképp Cserna) folyón. A szerb hadsereg főrésze Elbasszán felé menekült.

Mackensen kiáltványa.

Belgrád, december 2. Mackensen a következő felhívást intézte a szerb néphez:

Szerbek!

Királyotoknak és kormányának ellenséges magatartása következtében a Német-birodalom, Ausztria, Magyarország és Bulgária szövetséges seregei bevonultak országotokba. A szerb hadsereget megvertük: Belgrád, Sabác, Valjevó, Uzice, Csaoak, Kraljevó, Kragujevac, Jagodina, Negotin, Alexinac, Zajecvár, Knyazsevác, Nis, Leskovác, Vranja, Úszküb és Velez városát meghódítottuk és már közeledünk Novibazárhoz és Pristinához. Míg a szerb hadsereg utolsó maradványai harcra kényszerültek, küzdeni fogunk ellenük. De mi csak a hadsereg ellen harcolunk és nem a szerb nép ellen.

A ki nem száll szembe a szövetséges seregekkel, annak élete és vagyona biztonságban marad. Felzólítom tehát Szerbia lakosait, hogy térjenek vissza lakóhelyeikre és folytassák foglalkozásukat, vessék alá önként magukat a katonai parancsnokok rendelkezéseinek és intézkedéseinek, hogy ilymódon ismét nyugalom költözék országotokba a háború sok szenvedése után. Ebben az esetben módunkban lesz a régebbi jómódba segíteni benneteket és gondoskodni fogunk róla, hogy a hibátokon kívül szenvedett károkat megtérítsük.

Kragujevac, 1915. november.

Mackensen,

tábornagy, a német birodalom, Magyarország, Ausztria és Bulgária szövetséges seregeinek főparancsnoka.

Az antant csapatok menekülnek a bolgárok elől.

Lugano, december 2. A Corriere d'Italia jelenti: Miatán az ellenség nagyon erős nyomást gyakorol az entente balkáni hadseregére, ez kénytelen volt a hadjáratot feladni. A csapatok visszaszállítása Szalonikiba már megkezdődött. A lap szerint a visszavonulás oka az, hogy a partraszállított sereg nagyon gyenge és már képtelen egyesülni a szerb hadsereggel. A visszavonulás teljes rendben történik.

A többi lap még nem erősíti meg ezt a hírt.

Petár és Nikita tanácskozása.

Lugano, december 2. Petár és Nikita királyok legközelebb találkoznak Essad bászával, hogy megbeszéljék a német, magyar-osztrák és bolgár támadások elleni közös védekezések módjait.

A bolgárok Albániában.

Budapest, dec. 2. (Saját tud.) Milanóból jelentik: **A bolgár seregek átlépték az albán határt.**

A szerb tragédia vége.

Budapest, december 2. (Saját tud.) **Magrini jelentés szerint a szerb tragédia végéhez közeledik. Ha a szaloniki antant seregek mindent meg nem tesznek, Szerbia végleg elveszett. A harcok tele vannak haldeklókkal és súlyos sebesültekkel, akiknek el kell pusztulniuk a mellettük fekvő rengeteg halottól.**

Az olaszok elindulnak Szerbia felé.

Budapest, december 2. (Saját tud.) Berlinből jelentik: A Stampa értesülése szerint olasz csapatok indulnak utnak Szerbia felé. Az olasz csapatoknak az a feladatuk, hogy részt vegyenek a Szerbia megmentésére irányuló akcióban.

Budapest, december 2. (Saj. tud.) A Petit Parisien jelentése szerint az olasz csapatok utban vannak Szaloniki felé, hogy részt vegyenek az antant balkáni akciójában.

Német csapatok Nisben.

Budapest, december 2. (Saját tud.) Szófiából jelentik: **Nisbe német csapatok érkeztek. A bolgár katonák nagy lelkesedéssel fogadták az érkezőket.**

Az orosz seregek készen állnak a támadásra.

Londonból jelenti a Corriere della Sera: Az orosz intervenció a Balkánon már csak rövid idő kérdése. Besszarábiában kétszáz ezer orosz katona áll, akikkel nyilván Romániára akarnak pressziót gyakorolni, hogy semlegességét feladva, az oroszokkal együtt támadja meg Bulgáriát. Az oroszok a támadást a Balkánon állítólag szárazföldön és tengeren egyszerre akarják megkezdeni. Az orosz flotta egy jelentős része és Oroszország legújabb dreadnoughtjai lépnek akcióba. Várna és Burgas blokádját pedig tengeralattjárókkal akarják végrehajtani.

Kitchener Görz bombázásáról

Lugano, december 2. Az Idea Nazionale leírja Kitchener látogatását az olasz fronton. Ebből kiűnik, hogy Cadorna elhitette angol vendégével, hogy Görzöt a magyar és osztrák csapatok rombolták össze. Kitchener erre kijelentette, hogy ez a hiábavaló bosszu a barbárság esalhatatlan jele.

A perzsák harcra készülnek.

Bécs, december 2. A Haver című perzsa lap szerint a perzsa kormány elhatározta, hogy megerősíti Teheránt és a baectiar törzseket a főváros védelmére hívja. Az oroszok új csapatokat szállítottak partra Enselinél s ezeket Kasvin körül vonták össze, az angolok pedig Perzsia és Beludzsisztán határai mentén állították fel esapataikat és tüzérségüket.

Albánok a szerbek ellen.

Lugano, dec. 2. A Journal nak jelentik Prizrendből november huszadikáról: Az albán lakosság Kaeszaniknál a szerb vezérkar mögé vezette a bolgárokat. Az odasiető szerb csapatok megtisztították az utat a szoros felé; erre bolgár csapatok törtek előre és elzárással fenyegették a prizrendi utat. A szerb kormány ekkor, november tizenhatodikán reggel kénytelen volt futva menekülni Mitrovicából.

Lugano, dec. 2. A Stampá nak jelentik Athénből:

A Monasztirből Albánia felé menekülő szerb csapatokat fegyveres albánok támadták meg. A menekülő szerbek rendkívül heves ellenállásra találtak.

Konstantin király.

Szófia, december 2. Athénből rendkívül érdekes részleteket jelentenek Denis-Cochin és Kitchener lord görögországi tárgyalásaival kapcsolatban: Miatán Denis Cochin francia államelnök a Konstantin királynál történt fogadtatása után a királyi palotából eltávozott, a francia követségen tanácskozást folytatott az athéni francia, olasz és orosz követekkel. A tanácskozás igen sokáig elhúzódott és mikor a diplomaták a tárgyalás befejezése után eltávoztak, bizalmas körben közölték, hogy Denis Cochin rendkívül elégedetlen a királyi audiencia körülményeivel és eredményeivel. Konstantin király igen hűvösen és mereven fogadta őt és a beszélgetés egész tartama alatt sem engedett ridegségéből.

A király szavai a legesekélyebb mértékű engedékenységre sem hagytak következtetni. Kitchener lord is hasonlóan nyilatkozott a királyi kihallgatásról. Őt is rendkívül zarkóztottan fogadta Konstantin király. Kijelentéseit szokatlanul energikus modorban tette meg és minden szavából ki lehetett érezni, hogy hajthatatlanul megmarad amellett, amit előre elhatározott. Már az audiencia első öt perce után tisztán állott az, hogy bármilyen propozícióval szemben is, megmarad előre meghatározott álláspontján. Szemmel látható volt, hogy Görögországgal szemben minden kísérlet hasztalan. Elutazása előtt, az öt kísérő diplomatáknak pedig a következőket mondta Konstantin lord: „Mindabból, amit tisztán konstatah lottam, világos képet alkottam magamnak és az összbemutásaimat röviden így összegezhetem: Konstantin király végleg el van határozva, hogy szilárdan kitart végig az őrhelyén, mint Vilmos császár ügynöke.”

Elfagott angol repülőgép.

Berlin, december 2. A nagy fűhadiszállítás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az arevonál különböző részein folyt tüzérségi és akna harcokon kívül különös esemény nem történt. St. Grentintől északnyugatra motorhiba miatt egy 2 fedelű repülőgép 2 angol tiszttel kezünkre jutott.

Visszavert orosz támadások.

Keleti hadszíntér.

A helyzet változatlan.

A november 29 iki orosz napi jelentésnek az Illux Kasimunknél folyt harcokról szóló jelentése tisztára koholmány.

Bothmer gróf tábornok hadseregénél az oroszoknak előnyemult gyenge osztagait az elővédek vissza verték.

4000 szerb fogoly.

Balkán hadszíntér.

A Limtól nyugatra Toljamicot Plevjét és Jabukat elfoglaltuk. Mitrovicától délnyugatra 4000 hadi foglyot és 2 ágyat szállítottunk be. (Min. eln. sajtóoszt.)

Csak a győztes orosz csapatokat nem fegyverzi le Románia.

Szófia, dec. 2. Pétervárról Románián át ideérkezett jelentések szerint egy hivatalosan kiküldött román bizottság tartózkodik már hosszabb ideje Péterváron és tárgyalásokat folytat az orosz kormányval. A tárgyalások megszakítás nélkül folynak már több mint egy hónapja, anélkül, hogy eddig más eredményre vezettek volna, mint hogy állandóan bizonytalanná tessik Románia helyzetét. Oroszország csakugyan szándékozik egy nagy orosz hadsereget küldeni Bulgária ellen, est az expedíciós sereget azonban mindaddig nem akarják elindítani, míg számára operációs bázist nem biztosítanak Romániában. A tárgyalások már többször voltak igen előrehaladott stádiumban, de váratlanul bekövetkezett események mindannyissor lényegesen visszaeszkentették.

A tárgyalások folyamán, egyidőben a román kormány már arra is hajlandóak mutatkozott, hogy elvi tiltakozás hangoztatása mellett eltűri, hogy az orosz sereg átvonuljon Románián Bulgária ellen, azonban fenn akarta magának tartani azt, hogyha az orosz csapatokat Bulgáriából visszavetnék a román határon, a megvert orosz csapatokat lefegyverzi. Ehhez a feltételhez a román megbízottak azért ragaszkodtak, mert Románia csak abban az esetben engedett volna az orosz kívánságnak, ha Oroszország viszont tökéletesen biztonsági védelmet nyújthatna a központi hatalmak esetleges fellépésével szemben. A román kormány a megbízottak útján nyíltan kifejezte azt az álláspontját, hogy Románia csak egy győzelmesen előnyomuló orosz sereg védelmében bizhatik. Egy megvert és visszavetett, vagy offenzívájában megállított orosz haderőt ellenben kénytelen volna lefegyverezni, nehogy a központi hatalmak végzetes helyzetbe hozzák. A tárgyalások ezen a ponton megakadtak és ezideig még nem sikerült olyan formát találni, amellyel a kérdést kielégítően megoldhatták volna.

A közigazgatás novemberben.

Vizsgálat egy tanítónő ellen.

Tegnap minden félénkebb vita nélkül folyt a Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése. A tárgyszorozatba apróbb jelentőségű vizvesztési bírságolási, utadói és pótdadói ügyek voltak felvéve, s csupán a kir. tanfelügyelő hozott némi változtatást egy fegyelmi ügy előterjesztésével.

Hlatky Endre főispán elnöklete alatt Rimler Károly polgármester, Varró Domokos nézaki tanácsos, Vassady Lajos kir. tanfelügyelő, Maros Gábor kir. pénzügyi tanácsos, Baróthy Pál kir. ügyész, Molnár Imre gazdasági felügyelő, dr. Thury László városi főügyész, dr. Mayer László városi főorvos, dr. Istvánffy István városi árvaszéki elnök, Rádl Ödön kir. tanácsos, dr. Medvigy Gábor, Sulyok István, dr. Adorján Armin bizottsági tagok és dr. Doszpoly Dezső tb. aljegyző voltak jelen.

A felolvasott polgármesteri havi jelentésből közöljük a következő adatokat:

A közegezésügy annyiban kedvezőnek mondható november havában, mivel a születések alacsony száma dacára 11-el múlja felül a helybeli elhaltak számát a születések száma.

A fertőző betegségek közül kanyaró 2 esetben, difteritisz 13 esetben, 5 halálosan, akik közül kettőt haldokolva hoztak a vidékről; vörheny 42 esetben, 1 halálosan, hasznagymáz 37 esetben, köztük 22 helybeli, 10 halálosan, hólyagos himlő 1 esetben, hökhurut 12 esetben, 1 halálosan, bárányhimlő 1 esetben fordult elő. A fertőző betegségek közül csupán a vörheny lépett fel nagyobb számmal, de jóindulata lefolyással, csekély halálosan.

A járványkórházban 110 beteget ápoltak; a gyermekkórházban 77 fekvő és 314 bejáró beteget gyógykezelték.

Novemberben született 50 fiú, 49 nő, összesen 99 gyermek, elhalt 85 férfi, 65 nő, összesen 146 egyén, a kik közül 115 polgári, 21 katona; helybeli 88, idegen 58.

A közbiztonsági állapot normális. Lopás 151, csalás 6, sikkasztás 13, testisértés 12, hatóság elleni erőszak 2, tiltott szerencsejáték 1 esetben jelentett be. Letartóztatottak 15 egyént.

Az adók befizetése elég kedvező volt. Befolyt kinstári egyenes adóban 237436 K 49 fillér, kösségi adóban 119357 K 75 fillér.

Kiadott 24 új iparüzletre igazolvány, megszűnt 11 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Vizsgálat egy tanítónő ellen.

Gulácsy Endre a régi állami iskola igazgatója már régebben huzódó perlekedésből kifolyólag konfliktusba keveredett Medzihradsky Anna tanítónővel, aki az igazgatására bizott iskolánál van alkalmazva. A keblematlenség oda fejlődött, hogy Gulácsy Endre igazgató a közigazgatási bizottságtól a fegyelmi eljárás megindítását kérte maga ellen, s terjedelmes jelentésében részletesen ismertette a köztük felmerült összeütközés részleteit.

A jelentés meghallgatása után a közigazgatási bizottság Gulácsyval szemben mellőzte a fegyelmi eljárás megindítását; ellenben Medzihradsky Annánál a teletbvaló iránti tiszteletlenséget és kötelességmulasztást látja fennforogni s ezért ellene a fegyelmet megelőző vizsgálatot elrendelte.

Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: **Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B, Telefon: 13—02.

A Nemzeti Fogadalmi Templom.

Gróf Széchényi Miklós püspök körlevele.

Gyönyörű gondolat fakadt a keresztény magyar társadalom lelkében: Az élet halál harcunk dicsőséges megvívásának emlékére templomot állítani, mely mint Nemzeti Fogadalmi Templom hirdesse a jövő nemzedéknek, hogy Istenbe vetett rendületlen bizalommal indultunk neki igazságos harcunknak. Erre hívja fel a figyelmet gróf Széchényi Miklós a hívek figyelmét legutóbbi körlevelében a következőkben:

A világháború súlyos megpróbáltatásai közt a hívők serege nem érheti be asszal, hogy az anyagi fegyverkezés eszközeivel keljen védelmére a fenyegetett hazának, hanem bizva az isteni Gondviselés jóságában, elsősorban Istent igyekszik megengesztelni s a szenvedő országot az Ő irgalmaso kegyelmébe ajánlani.

A kath. hívők azonban még többet szeretnének tenni az isteni kegyelem megszerzése s a várva várt béke mielőbbi visszatérése érdekében: fogadalommal szeretnék siettetni a jó Isten segítségét, a nagy rázkódtatások és aggodalmak között *Nemzeti Fogadalmi Templom* építését vetik tervbe, melynek létesítéséhez már ma hozzájárulhatna fogadalmával mindenki, aki a háború mielőbbi szerencsés befejezését s a béke visszatérést óhajtja. Az előkészítő bizottság felhívását egész terjedelmében közlöm és felkérem a tiszt. lelkes urakat, hogy e kegyeletes mű megvalósítása érdekében hathatósan közreműködjenek. A bizottság irodája készségesen szolgál részletes tájékoztatással és küld hozzájárulási nyilatkozatokat, ha hozzá fordulszok.

Felhívás a magyar néphez! Több mint egy esztendeje vívódunk már halálos tusakodásban. A félvilággal állunk harcban. Több mint egy esztendeje küzdenek fiaink, hitveseink, testvéreink tűzviharos, srappelléső, vérpatakos romboló zivatarban s az emberirtásnak még mindig nincs vége: a várva-várt béke diadalmas szivárványa csak nem akar feltűnni a borús égbolton.

A tatárjárás óta nem zudult ekkora megpróbáltatás erre az országra. A legszebb győzelmek is, melyeket aratunk, sok drága emberéletbe kerülnek. Nincs család, mely már is ne gyászolna egy-egy szeretett rokont, egy-egy há barátot vagy ismerőst s még egyre növekszenek a veszteséglisták, még egyre hantolják az elesett hőseket, még egyre hull a rög szivünkhez nőtt kedves véreink bült teteme fölé.

Kit ne indítana magabasaállásra és imádkozásra ez a szörnyű látvány? Ki ne csatlakoznék az imádkozók Isten engesztelő táborához s a könyörgéshez, hogy rövidítse meg fölöttünk Isten a szenvedés napjait s adja meg küzdő nemzetünknek mielőbb a várva várt, hön epedett, diadalmas és maradandó békét? Ki ne gondolna a halál borzalmas aratása közepett az Élet és Halál mindenható Urára, akinek kezében van a népek sorsa, milliók veszte, milliók boldogsága? . . .

Ezer és ezer szívből, ezer és ezer tűzhely mellől száll fel a könyörgő ima az irgalom Isteréhez. Azonban az imádság egymaga kevés, ha nem csatlakozik hozzá az a szent elhatározás, hogy Istenünknek kegyes oltalmáért különösen hálások is leszünk. S így született meg ez eszme, hogy már most, a háború folyamán indítsunk mozgalmat s szólítsuk fel csatlakozásra a katolikus közönséget egy a háború szerencsés befejezéseért építendő *nemzeti fogadalmi templom* emelésére.

E fogadalmi templom itt az ország szívében, az amogy is szánalmasan templomszegény fővárosban méltó megörökítője lenne annak a nagyszerű ténynek, hogy a háború komoly megpróbáltatásában a magyar nép ezrei és százerei forró imádságban Istennél kerestek menedéket; hogy őseik nagy tradícióhoz híven, elsősorban a Mindenható irgalmát s a Magyarok Nagyasszonyának pártfogását siettek maguknak megszerezni: gyönyörű kifejezője lenne annak a meggyőződésnek, hogy — amint a háború folyamán ismét napfényeszerű világossággal beigazolódtott — a nemzet legnagyobb válságaiban csakis a vallás adja meg azokat a legnagyobb erkölcsi erőket, a leghősiességű áldozatkészséget s a legkitartóbb hűséget Trón és Haza iránt, melyek nélkül a haza megmentése lehetetlen volna; hirdetője lenne unokáink és dédunokáink előtt a vallásosság és hazafiaság összetartozásának, a nemzet és az Egyház elválaszthatatlan kapcsolatának, melynek szükségét válságos időkben még az is éri, aki béke idején elfeledkezett róla; legszebb emlékjele s diadalme lenne azon hősöknek, kik Isten nevével ajkukon hozták meg piros vérük áldozatát a haza védelmében; mindennél ékeesebben szóló tanujele lenne annak az isteni segítségnek, melyre ha valaha, most szorultunk rá igazában. Szében, maradandóbban, ékezősőbbben semmiivel sem fejezhetők ki a háború nagy vállalásos és hazafias tanulságait, mint a hazafiai és vallási érzelmeinket egyként megörökítő sziklába, köbe foglaló nemzeti fogadalmi templom felépítése által.

A mozgalom, mely a nemzeti fogadalmi templom építése érdekében megindult, egy esapásra meghódította mindazokat, akiknek a terv tudomásukra jutott s főuri hölgyek azonnal biztosították számára a legfőbb egyházi és világi hatóságok jóváhagyását és lelkes pártfogását.

Az építendő templom mozgalma a Biharos-Hercegprimás adta főpásztori áldását. A székesfőváros törvényhatósága ismert nagylelkűségével szintén kivetési a részét az eszme megvalósításában s kijelentés van arra, hogy a fővárosnak egyik, főleg a jövő fejlődését tekintve, kiváló pontján ingyen telket fog a nemzeti fogadalmi templom előjaira átengedni. Az építési költségeket azonban közadakozásból kell fedeznünk s azért fordulunk a kath. közönséghez, hogy az eszme szépségeről meggyőződven, annak kivételében ő is kivegye részét. Az előkészítő-bizottság irodája (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. Kath. Népszövetség) már most elfogad hozzájárulásokat akár rögtöni adomány, akár — miután egyis fogadalmi templomról van szó s ma kevés a pénz — ígéret, fogadalmi nyilatkozat alakjában, melyet a háború bevégetével, nyugalmasabb, rendezettebb időben fogunk teljesíteni.

Aki akár azonnal, akár öt éven belül 20,000 K-val járul hozzá a fogadalmi templom építési költségeihez, az a templom *alapítójának* fog tekintetni s nevét a templom megfelelő helyén márványtáblán megörökítjük. Aki 2000 K-val járul hozzá, annak nevét, mint *alapítóét*, szintén megörökítjük. Mindenki, aki legalább 2000 K-val járul hozzá a templom építéséhez, tagja a templom építő bizottságának.

A templom — hasonlóképpen a lardi bazilikához — két egymás fölé épített templomból fog állni, melyek közül az *első templom* (a „kripta”) főleg a hadban elesett hősök emléket fogja fenntartani. Itt lessnek elhelyezve a templom falzatának egész hosszában köröskörül az elesettek *szivárvány-lap-emlékei* egymás mellett a hősök nevével, születése s halála napjával, s az utkövetel nevével, melyben elesetek vagy megsebesültek s itt fognak havonként szentmisék bemutatni a háborúban elesettek lelki nyugalmáért. Egy egy ilyen emlék ára 200 K lesz s azokat már most elő lehet jegyeztetni.

Katolikus magyar testvéreink! Segit-

..HIREK..

setek felépíteni a nemzeti fogadalmi templomot, hogy a jóságos Isten a Beldogságos Szűs közbenjárására hártsa el rólunk a megérdemelt büntetéseket s adja meg országunknak mielőbb a diadalmas békét, elköltözött hőseinknek pedig az örök nyugalmat.

Aki szereti hitét és hazáját, esatlakozók hazafias és vallásos kezdeményezésük-höz! Budapest, 1915. évi június 1 én. Az előkészítő bizottság nevében: gróf Apponyi Adél, özv. gróf Apponyi Lajosné, gróf Batthyány Tivadarné, herceg Batthyány-Strattmann László, herceg Batthyány-Strattmann Lászlóné, gróf Bethlen Aladárné, gróf Chotek Henriette, gróf Desewffy Julia, özv. gróf Esterházy Ferencné, herceg Festetics Taszilóné, gróf Hunyady Teréz, özv. gróf Károlyi Gyuláné, Lutzenbacher Pálné, özv. Mészáros Károlyné, herceg Odeselechi Gé-záné, báró Orosdy Fülöpné, gróf Pálffy Józsefné, özv. gróf Serényi Istvánné, gróf Somssich Béláné, gróf Szapáry Frigyesné, Sztankovics Jánosné, gróf Zichy Sarolta. Nagyvárad, 1915. december 1.

A Kereskedelmi és Iparkamara a drágaság ellen.

A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara tegnap átiratott intézett Biharvármegye törvényhatóságához az élelmickek drágasága dolgában. A kamara részletesen kifejti átiratában, hogy a nagy közönség élelmezése a mai nehéz időkben igen nehéz és a közönség is igen jól tudja, hogy a világháború által elérendő nagy célok érdekében áldozatokat kell hozni, azonban ezek az áldozatok ma már nem normálisak.

Az árak túlságosan magas volta indokolt azoknál az élelmi cikkeknél, melyeknek megszerzése nehézségekbe ütközik. A közönség áldozathozatala révén ellenségeinek kiheztetési kísérlete a jövőben is eredménytelen marad. Nagyfokú elkeseredést szül azonban az, hogy olyan élelmickek árait is fokozatosan emelik, amelyekkel bőségesen el vagyunk látva. Ha hiányát érezzük ezeknek a cikkeknél, annak az az oka, hogy ezeket az élelmickeket felhalmozva visszatartják. Egyszóval üzleti spekuláció tárgyává teszik. A törvény az ilyen egyénekekkel szemben egyáltalán nem jár el, holott erre volna legfőbb szükség.

A Kereskedelmi és Iparkamara most a vármegyéhez intézett átiratában arra kéri a törvényhatóságot, hogy tartson ebben az ügyben ülést és határozza el, hogy felír a kormányhoz, ahol a mai helyzetet megvilágítva, megfelelő intézkedések életbe léptetését kéri. A kamara átiratával a decemberi közgyűlésen foglalkozik a törvényhatóság.

* **Kiadó butorozott szobák** modern berendezéssel, hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dozsó
Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

* **Kétezerötven millió a harmadik hadikölcsön.** Értesülésünk szerint ma zárták le a harmadik hadikölcsön revidiáló munkálatait és ennek eredményeképpen megállapították, hogy a végső eredmény körülbelül kétezerötven milliót tesz ki, vagyis a harmadik hadikölcsön túlhaladta a két milliárdot. Ez az eredmény nem szorul kommentárra, annál kevésbé, mert a pénzügyminiszterium a jegyzéseket szigorúan ellenőrizte és közérdekből tekintélyes összegű jegyzést nem hagyott jóvá. A két milliárdot meghaladó összeg, amelyet a nemzet az állam rendelkezésére bocsátott, kamatozni fog nemcsak azok javára, akik hozzájárultak a hadviselés óriási terhehez, hanem mindenki számára, akinek a sorsát a győzelmes háború előbbreviszi.

* **Szent László jövendő lovaszobráról.** Ismeretes dolog, hogy gróf Széchényi Miklós váradi püspök mennyire szívén viseli a székesegyház előtt felállítandó szobor ügyét. Valahányszor Budapesten megfordul, esaknem mindannyiszor fölkeresi Tóth István szobrász műtermét a Várkert-rakparton, s általában mindent elkövet, hogy szent királyunk emléke minél tökéletesebben sikerüljön. Egy szabadban felállítandó lovas szobor kétségkívül a legnehezebb művészeti problémák közé tartozik, s még elsőrangú művészeti központok lovaszobra is ritkán sikerülnek. Annál nagyobb örömmel vettük tudomásul, hogy a vallásos művészet olyan országazerte híres ismerőjének, mint Velics László, a váradi Szent László szobor mintája nagyon tetszik. A Religio novemberi számában „Világháború és művészet” cím alatt írt cikkében a következőket olvashattuk: „remélhető, hogy a nagyvárad Szent László királynak lovaszobrát, amelynek jeles mintázását csak az imént tekintetem meg, hasonló siker fogja koronázni.” (637. l.) Adja Isten, hogy a valóság a jeles esztétikus reméয়েit messze meghaladja.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a közönség tej- és húselállítása kérdésében holnap, szombaton rendkívüli közgyűlést tart, amelyre a következő meghívót bocsátotta ki a polgármester:

Valamennyi bizottsági tag urnak! Nagyvárad város lakosságának 1. a jövő évi sertéshus- és zsirellátás ügyében tett tanácsi javaslat, 2. a tejjel való ellátás érdekében 200 tehén bevásárlási ügyének tárgyalása végett főispán ur Óméltósága a folyó évi december hó 4. ik szombat napjának d. u. 3 órájára rendkívüli közgyűlés összehívását rendelte el. Erre a közgyűlésre bizottsági tag urat ezennel meghívom. Nagyvárad, 1915. december hó 1. Rimler Károly, polgármester.

* **Az egyéves önkéntes jelöltek kiegészítő vizsgálója.** A es. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság közli velünk, hogy a es. és kir. hadügyminiszter elrendelte, miszerint azok az egyéves önkéntes jelöltek, kik az egyéves önkéntesi szolgálatra jogosító kiegészítő vizsgán egy tantárgyból nem feleltek meg, avagy betegség folytán vizsgájukat megszakítani vol-

tak kénytelenek, már a következő (köszönikelt) vizsgálati határidőre jelentkezhetnek újra a kiegészítő vizsgára való becsajátásuk végett. Ezen rendelkezés a háború egész tartamára érvényes.

* **Pályázat a gyomai plebániára.** Pálffy Béla gyomai plebánosnak váradszöllősi plebánossá történt kinevezésével a gyomai plebánia megüresedett. Az így megüresedett plebániára a megyéspüspök e hó 15-ig bezárólag pályázatot hirdet. A pályázati kérvényeket báró Harkányi Frigyes v. b. t. tanácsoshoz, mint a kegyuraság képviselőjéhez címezve az egyházmegyei hivatalhoz kell benyújtani.

* **Grácz Lajos tűzoltó főparancsnok kitüntetés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király Grácz Lajos tartalékos főhadnagyot századossá léptette elő. Grácz Lajos tűzoltó főparancsnok a háború kitörésekor, mint a 37-ik gyalogezred tartalékos főhadnagya vonult hadba s azóta kevés megszakítással szakadatlanul a harctéren volt, így előléptetése a legmegérdemeltebb kitüntetés volt számára.

* **Képtalan támadás a káptalan ellen.** Ennek a hírek a képesán, hogy Nagyvárad városa hollaadi teheneket akar beszerezni a tejellátás biztosítására, két nagyvárad lap neki ront a káptalanra. Ezek a lapok különben is nagy előszeretettel keresik az alkalmot, hogy a káptalant vagy püspökséget támadják, s ezen törekvésükben nem sokat keresik az igazságot. Pár nap óta azon eimen támadták durva modorban a nagyvárad i. sz. káptalant, mintha a város által beszerzendő hollaadi tehenek eltartására olyan ajánlatot tett volna, amely nem lenne előnyös a városra. A két lapnak ez az újabb kirohanása ismét minden alapelkülű roszakaratu támadás. Eddig azért nem foglalkoztunk a dologgal, mert illőnek tartottuk megvárni a legilletékesebb helyről jövő nyilatkozatot. A káptalani aradalom intéző-bizottsága tegnapi ülésében foglalkozott a két lap támadásával s a valóságnak megfelelőleg csak annak a kijelentésére szorítkozik az intéző bizottság, hogy minden intézkedésért állja a kritikát, de ilyen oldalról jövő alaptalan támadásokkal polemiába nem becsátkozik; annyit azonban kijelent, hogy a káptalan semmiféle ajánlatot nem tett a városnak a szóban levő kérdést illetőleg. — Ezek szerint a két lap valótlán hírral s a hozzáfűzött kommentárral egyszerűen félrevezette olvasóit. Ennek talán egyik oka az is lehetett, hogy elitakarják vele a lólábat, s elvonják a figyelmet valamelyik, általuk pártolt spekuláns ajánlatáról, aki a várost megfejni iparkodik.

* **Kitölték a hadműveleti területek határát.** A katonai hadvezetőség tegnap táviratilag értesítette Biharvármegye törvényhatóságát a hadműveleti területek új határáról. A katonai értesítés szerint a Dél-Magyarországon fennállott belső hadműveleti terület december 1 től külső hadműveleti területként osztatott be. A délkeleti hadszíntér belső hadműveleti területének északi határvonalát Sabie Szávamenti helységtől kele-re a Száva és a Duna képezi. Az új intézkedésről a főparancsnokság külön fogja értesíteni a rendőrhatalóságokat. Ez az új határvonal azonban nem jelenti azt, hogy

most már korlátlan a Szerbiába való utazás is. A Szerbiába való utazás szabályozásáról külön fog intézkedni a főparancsnokság.

* A vármegyei kishivatalnokok kenyerere. Biharvármegye nemcsak gondolkodó alispánja, Fráter Barnabás a törvényhatóság jóváhagyása mellett igen praktikus módon sietett a vármegyei tisztikar helyzetének megkönnyítésére. Nevezetesen a vármegyei alkalmazottak részére buzát vásárolt az alispán és azt havi részletekben levonatja a tisztviselőktől. Az alispán ezzel az igazán nemes eljárásával elérte azt, hogy biztosította a tisztviselőknek a kenyeret. A vásárlás óta már egy tekintélyes részét vissza is fizették a befektetett tőkének. Tegnap a napidíjas irnokok azzal a kéréssel járultak a törvényhatóság elé, hogy részükre engedje el a törvényhatóság a még hátralékos buza árát. A vármegye bizonyára méltányolni fogja legkisebb alkalmazottainak kérését és teljesíteni is fogja azt. A kérelem teljesítése annál könnyebb lesz a vármegyének, mert ez a pénz ugyanis a múlt évi gabona ellátásnál elért megtakarításokból ered. Veszíteni tehát semmit se veszít a vármegye és e mellett még segít is egy sereg hivatalnokán, akik most a legjobban érzik a háboru súlyát.

* Lukács Ödön főjegyző gyászja.

Lukács Ödön városi főjegyzőt súlyos gyász érte. Édesanyja: érv. Lukács Ödöné szül. tótlipesei Fabriczius Irma tegnap délelőtt elhunyt. A 64 éves, köztisztviselőben állott urinó férje nyíregyházi ref. lelkész volt s övegyességének éveit Nyíregyházán töltötte. Ezelőtt mintegy két hónappal fiának látogatására jött Nagyváradra, ahol övéinek, kis unokáinak meleg szeretetétől környezve igaz boldogságban volt része. Ezelőtt 8-10 nappal meghült s szervezetét erős influenza támadta meg. Családja odaadó gondoskodása, az orvosok tudománya, úgy látszott visszahadja a derék matróna egészségét, néhány nappal ezelőtt egészen jobban lett, azonban úgy látszik, az élet utolsó fellobbanása volt. A halál győzött s a közbecsülésben állott arad tegnap délelőtt 10 órakor kiszemvedett. A gyász hírt a város közönsége mély részvétellel fogadta s már a tegnapi napon sokan fejezték ki részvétüket Lukács Ödön főjegyzőnek. A városi tisztikar koszorút helyezett a ravatalra s testületileg vesz részt a temetésen. A temetés holnap, december 4-én délelőtt 10 órakor lesz az uri utcai gyászszobánál. Az elhunytat előkelő, kiterjedt család gyászolja. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Alólirottak a legmélyebb bánattól megtört szívvel jelentik, hogy forrón szeretett legjobb édesanyja, nagyanyja, testvér és anyós érv. Lukács Ödöné szül. tótlipesei Fabriczius Irma f. hó 2-án d. e. 10 órakor rövid szenvedés után 64 éves korában meghalt. A mi felejthetetlen drága halottunkat e hó 4-én d. e. 10 órakor, Uri-utca 23. sz. a gyászszobából a református egyház szertartása szerint temetjük el. Nagyvárad, 1915. december 2. Áldás emlékére, béke hamvaira! Dr. Szabó Irmáné Lukács Ilona, Lukács Ödön, dr. Gombos Jánosné Lukács Margit, dr. Gézey Géziáné Lukács Irma, dr. Lukács Tihamér gyermekei. Dr. Szabó Imre, dr. Gombos János, dr. Gézey Géza vejei. Fabriczius Dezső testvére. Lukács Ödöné szül. Adriányi Olga, dr. Lukács Tihamérné szül. Jakabházy Margit menyei. Lukács István, ifj. Lukács Ödönke, Gézey György, Gézey

Irmuska, Gombos Janika, Gombos Margitka, Gombos Rózsika, Lukács Zsófia unokái. Fabriczius Dezsőné szül. Kosza Hedvig sógornője.

* Mi lesz a biharmegyei tengerivel? Biharvármegye tengerikészletének kivitele ellen tulajdonképpen az egész vármegye közönsége tiltakozott. A minden járás területéről összeírt tengerikészlet kevés volta minden tekintetben indokelttá is tette a közönségnek ezt az állásfoglalását. Fráter Barnabás alispán a vármegye jól felfogott érdekeit tartva szem előtt, memorandumot készített a kivitel alól való feloldás iránt. A memorandumot Fráter Barnabás alispán személyesen vitte fel Budapestre, ahol a földművelésügyi miniszternek nyújtotta át. Az alispán hosszabb ideig tárgyalt a miniszterrel, akit kellelőleg informált a biharmegyei helyzetről. A miniszter azonban nem döntött s így az eredményt csak pár nap múlva tudhatjuk meg. A földművelésügyi miniszter az ügyet gróf Tisza István miniszterrel a közeli óhajjalja terjeszteni s majd csak aztán fog dönteni. Általában minden reményünk meg lehet arra nézve, hogy Biharvármegyeből nem viszik el a tengeritervet. Ha a vármegye tengerikivitele meg lesz tiltva, akkor az itteni sertésállomány valószínűleg értékesíthető lesz, ami a sertés- és zsír árára lényeges befolyást gyakorol.

* Katonai előléptetés. A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy Neumann Ferenc 4. honvédszázados hadnagyot, főhadnaggyá léptette elő a király.

* Kubelik Jan hangversenyének jövedelme. A Vörös Kereszt és a nagyváradi hadiárvák javára rendezett Kubelik-Dienzl-féle hangverseny tiszta jövedelme 1347 korona 37 fillér volt, amelyből a Vörös Kereszt Egyletnek 673 korona 94 fillért és dr. Istvánffy István árvaszéki elnöknek, a nagyváradi hadiárvák karácsonyi felruházásához 673 korona 93 fillért adott át Pásztor Ferenc bankigazgató, az estély rendezője. A hangverseny alkalmából felölfizettek: dr. Adorján Emil a terembérből 100, Radner Károly 15, Harmath Károly kármái bírósági 10, Rósenberg Izsné 2, Faludi Károly — 50, N. N. 1 koronát.

* Mikor lesz a téli országos vásár? A rendőrkapitányi hivatal közölte, hogy a téli országos vásár a következő sorrendben fog megtartatni: december hó 10-11-én sertés és juhvásár, 13-14-én barom és lóvásár, 12-től 17-ig termény-, kézműipar és általános kirakodó vásár tartatik. Zárhat névben, mindennemű állat felhajtható.

* Mit küldhetünk a katonáknak? Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a nagyközönség tudására hozza, hogy az Országos Központi Hittársulat helybéli szerve — hova a már hírdetvényileg megjelölt pokróc, óska ruha, gyapot, kausuk, rongy, stb. holmik küldhetők a katonaság számára, a Nagyvárad Hittársulat kezébe, a Mészay Mihály utcai palotájában levő helyiségben van Nagyvárad, 1915. dec. 2-án. Rendőrkapitányi hivatal.

* Halálozás. Boka János ácsmester f. hó 2-án életének 65-ik évében elhunyt. Temetése december 4-én d. u. 2 órakor fog a Biharvármegyei közpórházból a ref. egyház szertartása szerint végbe menni.

* Kik utaznak Varsóba. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala tudatja a közönséggel, hogy a varói német főkörmányzóság értesítése szerint a Varsóba leendő utazás, illetve az ott tartózkodás csak a varsói német főkörmányzóság előzetes en-

gedélyének kieszközlése mellett lehetséges. Az oda érkező idegenek — a fennálló határozmányok értelmében — megérkezésük után a főkörmányzóságnál haladéktalanul és személyesen jelentkezni kötelesek. Nagyvárad, 1915. november 29. Rendőrkapitányi hivatal.

* Adomány. „Egy jó katolikus” aláírással 40 koronát kapott szerkesztőségünk, hogy juttassuk el a Szent László plébánia templom Szent Antal-perselyébe. A kérelmet teljesítjük.

* Milyenek lehetnek a tábori csomagok? A nagyváradi m. kir. postahivatal a következő értesítést adta ki: Kereskedelmiügyi m. kir. miniszter az önmegmértőségének november hó 25-én 79447. sz. a. kelt rendelete szerint egyre sürűbben kerülnek feladásra olyan tábori postai magán-csomagok, melyek a tábori postai magán-csomagokra megszabott feltételeknek nem felelnek meg. Ezuttal újból felhívom a közönség figyelmét, hogy kenyeret, lepényt, mézet, friss gyümölcsöt, puha sajtot, tejfolt, vajot, paradicsomot, sült húst, szárnyast, zsírt, lisztet, lekvárt, fűgét, nyers tojást, nyers burgonyát, savanyu káposztát továbbá szeszes italt, gyufát és más könnyen romló dolgot ne küldjön tábori postai csomagban, mert az ilyen tartalmú csomagok mikor a táborba érnek, már teljesen értéktelenek és nemcsak a romló dolgok mennek tönkre, hanem az ezekhez csomagolt felszerelési tárgyak, hideg ellen védő cikkek és a dohány szivar félék is használhatatlanokká válnak. A tábori postai csomagok erős, tartós csomagolására is kiváló gondot kell fordítani. Erős deszkából készült, jól lezárított falada legyen a burkolat. Ajánlatos a ládát erős zással is körülfűteni. A csomagokat, ugyisint a feladó nevét és lakóhelyét tintaceruzával mindig magára a burkolatra kell írni. Célzerű a címet másolatát egy papírlapra írva a csomag belsejében is elhelyezni, hogy a cím olvashatatlansága esetén a csomag a belsejében alapján kézbesíthető legyen. Nagyvárad, 1915. dec. 2. Soós, posta felügyelő, hivatalvezető.

* Pályázat katonai ruházati cikkekre. A es. és kir. hadügyminiszterium 78728. sz. pályázati felhívása értelmében van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy a nevezett miniszterium a december hó második felében szükségelt alább felsorolt ruházati cikkekre pályázatot hirdet: Gyapju kapca, hátizsák, talpbélésék, nadrágok, mellények, télikabátok stb. cikkek szállítására az ajánlatok ár, minta és határidő megjelölésével adandók be. Előnyben részesülnek azok az ajánlatok, melyeknél a szállítás azonnal megkezdhető. Bővebb felvilágosítás az alulírott kamaránál a hivatalos órák alatt (d. e. 9-12 és d. a. 3-5 ig) nyerhető. Nagyvárad, 1915. december hó 2. A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József sk. elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

* Katonák karácsonya. A helybéli kórházakban levő sebesült s beteg hőseink részére következő összeget kaptuk szeretettel csomagok készítésére: Lábán Lajosné 10 kor., az orth. zsidó elemi polgári iskola tanítványai adakozása Gábel Jakab igazgató utján 50 kor., érv. Kocsis Józsefné 8 kor., Frenbits Dávid 10, Medvigy Gáborné 10, Románszky Mariska és Ferenc 5, Grócz B. B. nagyprépost 200, Kuglis nővérek 5, Török Artúrné 10, Biharsana bank 50, Papp Corjolan 10, Kazinszky Mariska 5, Riedler Gyuláné 24 csomag. Hálásan köszönjük a közönség eme hazafias nagylelkűségét. Vörös-Kereszt Jobbköz-osztálya.

x Poloskairtó NOXIM biztos vesz. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut. 7/B.

Intelligens keresztény családmái keresek egy **butorozott szobát** december elsejére, esetleg teljes ellátással. Cim a kiadóhivatalban.

Kossuth-utca Sas-palota. Telefon: 685 sz. Aszódy 8-féle zamata pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan, kávépörköldém kora reggeltől késő estig a fogyasztók rendelkezésére áll, nagymennyiségben teák, rumok, kakaó, csokoládék, szardíniák, sajtok, szalámi, Kugler Gerbeaud cakorkák. Színházba, Apolló, Uránia és Vigadó moziba járók cukorkát Aszódytól Kossuth-utca, Rákóczi uton, Zöldfa passzás és Kossuth-utcai passzásban vásárolhat főüzleti árak szerint, kávékrém 1 darab 2 fillér, 1 nagy rud csokoládé 16 fillér. Kossuth utcai passzásban külön halkonzerv üzletben kaphatók összes faju pácolt halak, u. m. osseo, fillé, tengeri hal, mely pótolja a húst, stb. stb. Karácsonyra és Mikulásra még soha nem létező óriási nagy szaloncukorka vásár és sok ajándéknak való édességek kaphatók. Kátenai postaládák és haretéri dobozok megtöltése üzleteimben árukkal együtt beszerezhető. Üzleti vállalatom: Főüzlet: Kossuth utca, I-ső fiók: Sas-passage halüzlet, II-ik fiók: Zöldfa-passage kabaréval szemben, III-ik fiók: Csokoládé Király Rákóczy-ut Orsolya-zárda.

Három liter Családi rumot készíthet bárki pár peres alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea-kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

Zsuzsi kisasszony a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódyval szembe. Simon Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszólal, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olcsóárban. Már különlegességek.

Családi rum vaniliával vagy ananás izzal literje K. 3-80. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1-20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Tavas. Szombaton: Vasgyáros. (E. Kovács Mariska és Fodor Ella fellépte.) Vasárnap délután: Ártatlan Zsuzsi. Vasárnap este: János vitéz. (A címszerepben Komáromy Gizával.)

Műsorváltozás. Azokhoz az apró kalamitásokhoz, amelyeket a legutóbbi napok óta okozott a véletlen a Szigligeti-színháznak, most hozzájárult még az is, hogy Komáromy Gizi megbetegedett. Ez az oka annak, hogy a mára kitűzött Böregér helyett a Tavas, a bájos zenéjű Strauss-operette kerül színpadra, amelyben Sz. Zsigmond Anna, Vigh Manes, T. Pogány Janka, Leóvey, Tompa, Békefi, Perényi és Dósa játszanak.

A vasgyáros. Ohnet rég nem látott, de mindig szívesen látogatott Vasgyárosa tölti be szombaton a színházi est. Enek a pompás színműnek a népszerűsége mellett élénken bizonyít, hogy alig szerzett műsorra tűzéséről tudomást a közönség, máris megindult a jegykereslet a színházi pénztárnál. Tény az is, hogy az alkalommal, egy garantáltan pompás előadás gyönyöreit

elő néznek a színházlátogatók, amennyiben a színmű szereposztása valóban szépenes. E. Kovács Mariska Athansia befejezetten művészi alakítás. Fodor Ella egyik legszebb és legjobb szerepét hozza Cairben épp úgy, mint a hogy a hölgyek közül Polgár Mariska, Bánházy Teréz és H. Körössy Juci tudásuk legjavát nyújtják. A férfiak közül Bibari Ákos Darblay Fülöpje elsőrangú alakítás, amelyben már oly sokszor gyönyörgött a nagyváradi közönség.

IRODALOM

Uj Idők. A Herceg Ferenc szerkesztésében megjelent kitűnő heti lap élén ott találjuk Csathó Kálmán „A varju a toronyórán” című érdekes és bájos regényét. Elbeszélést Krudy Gyula írt „A sárkányfejű ház” címmel, míg Garády Viktor „Eleven drágakövek”-ről ír színes és művészi ismeretterjesztő cikket. Bónyi Adorján „Kisértekek” című elbeszélése. Eduárd Röttzl bécsi író „A magára hagyott férj” című kedves humorcskja. A Pillanatulvételek vidám és ötletes rovata. Radó Antal és Gyökössy Endre versei, apróbb cikkek stb. tarkítják még a lap szövegrészét. A képek közül kiemeljük Csók István „A Balaton partján” című festményének művészi reprodukcióját. Képeket a különböző hareterekről, továbbá Az ellenségeink táborából című fényképsorozatot, amely az angol, francia és olasz hadseregek mozgulatait mutatják be. Mühlback Károly fejleseit. Dery Ferenc areképe stb. található még az illusztrációk között. Az Uj Idők előfizetési díja negyed évre 5 korona. A kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy ut 16.

Az Érdekes Ujság háborus albumából most jelent meg tizenkét gyönyörű képpel a harmadik sorozat. Az első két sorozatnak oly nagy sikere volt, hogy a füzeteket az országban hamarosan szétkapkodták. Mivel a képek oly érdekesek és szépek, hogy vetekednek a legművészebb festményekkel, ennek a sorozatnak is meg lesz nagy népszerűsége. A tokba foglalt tizenkét képből álló harmadik sorozat ára, szállítással együtt 2 korona és megrendelhető Az érdekes Ujság kiadóhivatalánál, V., Vilmos császár-ut 78.

A Katholikus Szemle decemberi füzetét dr. Mihályfi Ákos egyetemi tanár, prépost gondos szerkesztésében a következő érdekes és gazdag tartalommal jelent meg: dr. Mosonyi Lipót: Az örmény katolikus egyház kialakulása és mai helyzete a világháborúban. — Dr. Tóttóssy Miklós: A politikai katolicizmus története Franciaországban. — Turi Béla: A cimer- és zászlókérdés a közös intézményeknél. — Dr. Meator János: A katolikus intelligencia meggyerése. — b.: Ujabb regényeink. — Szűcs József: Karácsony est. (Költmény). — Dr. Várdai Béla: Az őszi színházi évad. — Sik Sándor: A régi testvérekről. Mi hármán. (Költmény). — Cs.: Külföldi folyóiratok szemléje. — bg.: Magyar folyóiratok szemléje, Könyvismertetések és bírálatok. — Platz Bonifác: Apológiai vitaközlések. Ism. dr. Jehlieska Ferenc. — Michaud: Anatole France. Ism. dr. Patrich Béla. — Szinnyei Ferenc: Jósika Miklós. Ism. Gálos Rezső. — Szent-István Társulat. Ism. dr. Mihályfi Ákos. — A Szent István társulat pártolótársági könyvilletményei Ism. szj. — Gieswein Sándor: Egyén és társadalom. Ism. dr. Jehlieska Ferenc. — Polgár Iván: Magyarország és a Balkán félsziget. Ism. dr. Platz Bonifác. Jehlieska Ferenc: Keresztény kiskönyvtár. Ism. T. Mausbach. — Kampf und Friede. Ism. dr. Wéber Pál. — Sienkiewicz-Bányai: Tűzzel vassal. Ism. szj. —

Harsányi Lajos: A halálfejtő pilla. Ism. szj. — Jón Savenson: Nonni és Manni. Ism. dr. Zsigari Béla. — A Szent-István Társulat megbízásából szerkesztett folyóirat megjelent: VIII., Szentkirályi u. 28.

A kárpáti hó címmel a karácsonyi könyvpiacon jelenik meg Szabó István háborus könyve, amely közvetlen átélések alapján ad piastikus képet azokról a gigantikus küzdelmekről, amelyek az elmúlt télen két fogalmat vontak be örökéletű patinával: A honvéd nevet és a Kárpátokét. A szerző, aki maga is honvéduiformisban küzdött végig ezeket a harcokat, a fővárosi napisajtó és a hetilapok kérésére készült hasábjairól gyűjtötte össze azokat a novelláit, cikkeit és színes leírásait, amelyek már csak a közvetlen átélés miatt is, kell hogy mindenha dokumentumai maradjanak a magyar honvédek harci dicsőségének. A tíz íves kötet december közepén jelenik meg Budapesten Haranghy Jenő művészi címképpel s ugyancsak Benkő Gyula es. és kir. udvari könyvkereskedésében, vagy Székesfehérvárott A Dunántul szerkesztősége címen vagy bármely könyvkereskedésben már most megrendelhető.

Legujabb táviratok.

Olaszország mindent megtesz Szerbiáért.

Róma, december 3. Az olasz kamarában Sonnino ma kijelentette, hogy Olaszország a leggyorsabban mindent megtesz, hogy a szerb király seregeinek segítséget nyújtson. Olaszország várja a pillanatot, hogy a felszabadító ellenakeiőt megindítsa. Ehez azonban szükséges, hogy az adriai keleti partunk kedvezőtlen viszonyait kiegyenlitsük. — A háborút a legnagyobb áldozatok árán a végső győzelemig fogjuk folytatni.

Nagy lehangoltság Oroszországban Románia miatt.

Szófia, december 2. (Saját tudósítónktól.) Oroszországban igen nagy lehangoltságot keltett Ausztria-Magyarországnak Romániával a gabonaszállításokra vonatkozó meg egyezése, másrészt pedig az, hogy Románia állitóiag Pétervárott, Berlinben és Bécsben kijelentette, hogy a Dunán mindennemű csapatszallítást semlegessége megsértésének tekintti és fegyverrel fogja azt megakadályozni.

A francia szociálisták a 17 évesek behívása ellen

Páris, december 2. (Magyar Távirati Iroda.) A Matin jelenti: A képviselőházban Turnek (radikális) és Auriol (szociálista) képviselők megokolták ellenindítványukat, amelyek arra irányultak, hogy a kormány halassa el az 1917-ik évi korosztály behívását. Mind a ketten azt követelték, hogy a hadügyminiszterium a temérdek bujkáló sorából toborozzon, ha újabb csapatokra van szüksége, a bujkálók közül, a kiknek viselkedése szégyenletes. Az indítványozók határozott választ kértek a hadügyminiszertől, hogy miképpen kívánja alkalmazni a Dalbiez-törvényt, Gallieni azonban nem vá-

lassolt és a képviselőház a szocialisták indítványát 405 szavazattal 115 ellen elutasította.

Köztársasági tüntetés az olasz parlamentben.

Bécs, dec. 2. Luganéból jelentik a Neue Freie Presse-nek: Az olasz képviselőház megnyitó üléséről a következő részleteket jelentik Rómából: A mitől féltek nem következett be: tüntetések nem voltak és aránylag kevés ember gyülekezett a parlament körül tegnap délelőtt. Kisebb karabiniere-csapat elegendő volt a rend fentartására. A forradalmi klub hírhedt tagjai, a kik egy hónap óta hirdetik lapjaikban, hogy a képviselőház megnyitása napján vér fog folyni, nem mutatkoztak.

Az üléssterem, a karzatok és a diplomata páholyai töme voltak. Ünnepies eseményben nyílt meg az ülés. Az első disszonáns hang akkor nyilvánult meg, mikor Marcora elnök a királyt éltette. A szocialisták mintegy adott jelre kiáltották: Evviva la Repubblica! A képviselők a tulsó oldalról és a közönség a karzatokról lehurrogta őket:

— Hallgassatok hazaárulók, ti aljas németek!

Az elnök lelkes szavakkal magasztalta a hadsereget és a nemzet áldozatkésztségét, a szocialisták pedig, akik nem állottak fel a székkel felháborodást keltettek, folyvást közbesszéltek. Az elnök beszédének végén Manzoni többször elkiáltotta: Evviva la Repubblica!, amire mindannyiszor zúgó ováció támadt a király mellett.

Sonnino külügyminisiter általános képet festett a külügyi helyzetről és nagy lelkesedést keltett az a bejelentése, hogy Olaszország csatlakozott a külön békekötést eltiltó londoni megegyezéshez. A szocialisták lármásan tiltakoztak.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Bevonulási hirdetmény.

A népfőkelésre kötelezetteknek az 1886 évi XX. illetőleg 1915. évi II. törvényeikk alapján történt behívása folytán az 1894., 1893., 1892., 1890., 1889., 1888., 1887., 1886., 1885., 1884., 1883., 1882., 1881., 1880., 1879. és 1878. évből született, továbbá a népfőkelésről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett), de ezen szolgálatban időközben elbocsátott összesen 1873–1897. évi születésű egyének (munkások, kocsisok, hajásárok stb.), ha a megtartott népfőkelési bemutató pótszemlén népfőkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak **1915. évi december 6-án** — amennyiben névszerint felmentve nincsenek — a népfőkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvéd kiegészítő, illetőleg cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfőkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Ezen rendelkezés a cs. kir. osztrák népfőkelés behívása folytán kiterjed mindazon fent említett években született osztrák állampolgárokra, valamint bosznia hercegovinai tartományi illetőségű egyénekre is, kik a magyar szent korona országai területén a folyó évben megtartott népfőkelési bemutató

pótszemlén a népfőkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak.

Mindazok az egyének, kik önkéntes belépés folytán a honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) fent megjelölt napig besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mely születési évfolyamba tartoznak, tényleges szolgálatra szintén **1915. évi december 6-án kötelesek bevonulni.**

A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg erős lábbelit, evőeszközt, tisztító eszközt, gyapjából készült alsóruhát és lehetőleg gyapjából készült harisnyát (kapcát) hozzanak magukkal. A bevonulás napján elfogyasztott élelemért 1 korona térítési összeg jár.

A lábbeli és gyapjából készült alsóruhák, amennyiben a katonai szolgálatban használhatóknak minősítetnek, értékük szerint meg fognak térítettetni.

A bevonulás alkalmával a népfőkelési igazolványi lap birtokosa a vasutakon harmadik (gőzhajón második) osztályon ingyen utazik; ez a népfőkelési igazolványi lap azonban a vasuti, gőzhajó állomáson jóval a vonat vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál lebényegzendő.

Azon behívott népfőkelésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezetetik elő a katonai behívás iránt tanúsított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-c. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettetik.

A m. kir. honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfőkelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapattestet maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapattesthez kérheti felvételét, a hová mint népfőkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Azon népfőkelésre kötelezettek, kiknek a népfőkelési igazolványi lapjuk szerint Ujvidékre kellene bevonulniok, figyelmeztetnek, hogy a közös hadsereghez beosztottak ne Ujvidékre, hanem Pécsre, az oda áthelyezett cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnoksághoz, a honvédséghez beosztottak pedig Ujvidék helyett Szabadkára a 6 honvéd gyalogezred pótzászlóaljához vonuljanak be.

Kelt 1915. évi november havában.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya
35130 - 1915. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minisiter urnak 328206—915. számú távirati rendelete alapján közhírré teszem, hogy az alkalmazásban álló és november 30-ig szabadságot gőz- és motoreke gépezetek és fűtők további rendelkezésig bevonulni nem tartoznak, valamint, hogy december 6-án az 1878—1890 és 1892—1894 évi születésű és a most megtartott pótszemlén alkalmasnak talált gőz- és motoreke gépezetnél alkalmazott gépezetek és fűtők sem tartoznak ezen napon bevonulni. Nagyvárad, 1915 november 29. Rimler Károly polgármester.

Nagyvárad város tanácsa

33726—1915 szám.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. honvédelmi minisiter ur 1915. évi november 11-én kelt 242790—1915 számú körrendeletével a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 36 §-a és az 1914 évi L. t. c. 17 §-a alapján a következőket rendelte:

1. § A kit a hatóság a törvény értelmében személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelez, az a hatóság rendelkezésének az abban megszabott módon és időben pontosan eleget tenni köteles és az alól a kötelezettnak szökéssel, elrejtéssel, fondorlattal vagy bármely egyéb módon magát jogosulatlanul kivonnia vagy azt megkísérelnie nem szabad.

2. §. Oly tárgyat a mely a törvény értelmében hadiszolgáltatásként igénybevehető, az átengedési köteletség kijátszása végett elrejteti, eltűköl, használhatatlanná tenni vagy az átengedésre kötelező hatósági rendelkezés vétele után őrzésének rendes helyéről eltávolítani nem szabad.

A hadiszolgáltatás tárgyának a hatóság vagy közvetlenül a katonaság által való elvitelét, birtokba vagy használatba vételét a kötelezett ellenszegülés nélkül tűrni köteles.

3. §. Aki a jelen rendelet rendelkezését megszegi, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914 M. t. c. 17 §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanily büntetés alá esik az is, aki mást a jelen rendelet rendelkezéseinek megszegésére szándékosan rábír vagy reábirni törekszik.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

4. §. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

A fentebb közölt miniszteri körrendelet folytán figyelmeztetem mindazokat, a kik a hatóság által személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelezetteknek, (katonai célokra igénybeveit munkásokat, fuvarosokat, a hadiszolgáltatási törvény alapján igénybe vett ingatlanok tulajdonosait etc.) hogy ezen kötelezettségeiknek a jelenlegi viszonyok között mindenképp előtérben álló cél: a haderő érdekében feltétlenül és pontosan tegyenek eleget, mert ellenesetben a kihágást elkövető egyénnel szemben a kihágási büntető eljárás meg fog indíttatni.

Nagyvárad, 1915 november 17.

Rimler Károly
polgármester.

Nagyváradí fióküzletek :

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradí fióküzletek :

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.

fióküzleteiben.

Gyártmányaink izékos kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városaiban.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire vonatkozó s a m. kir. Pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1915. évi Házbér és Házosztályadó kivetési lajstromok az 1909 évi XI. t. cz. 4. §-a értelmében folyó évi november 28-tól december 4-ig nyolcz napi közzemlére a városi adóhivatalnál kitétetnek és pedig : az Olaszi (I-ső kerület) városrészt nézve a 21. szobában

a II. kerület (Újváros és Külváros) nézve a 14-ik sz. szobában és a III-ik Vár-alja, Velence, Csillagváros és a Hegyközségre nézve a 26-ik sz. szobában.

Miről az érdekelt adózók azon figyelemzetéssel értesítetnek, miszerint a jelzett lajstromokban terhükre kivetett adókat a kitétt helyeken megtekinthetik és az ellene netaláni felszólamlásokat — az adózók, akik ezen adónemmel már előző évben is megróva voltak, a lajstrom közzemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, akik ezzel a folyó évben először rovattak meg, ezen adójuknak adóközségükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt, — a kir. Pénzügyigazgatósághoz benyújthatják.

A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá vétetni nem fog.

Nagyvárad, 1915. évi nov. hó 28-án.

Városi adóhivatal.

Egy nagy raktárhelyiség a Szacs-vay-utca 11. számu házban AZONNAL kiadó. Értekezni a Gazdasági és Iparbank-nél.

Hirdetmény.

A világháború folytán a nyers anyagok behozatala Magyarország területére csaknem teljesen lehetetlenné vált és így a hadsereg részére szükséges nyers anyagokat a belföldön kell beszerezni. Ennélfogva felhívja a rendőrfőkapitányi hivatal Nagyvárad város hazafias érzelmű, s minden nemzeti akcióban áldozatkész közönségét, hogy a birtokában levő ócska ruhanemű, gyapot vagy rongy, takaró, pokróc, továbbá mindenféle gummi és kautsuk tárgyaknak az Országos Központi Hitelszövetkezet helybeli szervei által leendő

összegyűjtését elősegítsék s minden tekintetben rajta legyenek, hogy nevezett tárgyakból minél több gyűljön össze hadügyi célokra, mert az ily módon begyűlt anyagok ipari feldolgozás utján újra hasznosítani fognak. Erre az akcióra különösen a gyermekek vehetők eredményesen igénybe, akik a hálfőlele tárgyak gyűjtésével ugys szivesen foglalkoznak. Az összegyűjtött anyagok az Országos Központi Hitelszövetkezet helybeli csoportjának adandó át, ahonnan a fővárosba díjtalan szállítatnak föl.

Nagyvárad, 1915. november 24-én.

Rendőrfőkapitány.

NAGYVÁRAD VÁROS		
VILLAMOS MŰVE		
IRODA ÉS RAKTÁR:		
TELEFON 514.	NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.	TELEFON 514.
◆	<p>Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a WOLFRAM LÁMPÁK ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.</p>	◆
Főszerelő telefonja		Főszerelő telefonja
55.		55.